

RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD PROBLEEMID

RELIGIOON saab ühiskonna kõrgeimaks hoo-
lekanadjaks siis, kui sel on kõige vähem seost
ühiskonna ilmalike institutsioonidega. Et va-
rasematel aegadel piirdusid ühiskondlikud reformid
suuresti vaid moraalivaldkonnaga, ei pidanud usund
oma hoiakut majandus- ja poliitilises elus toimuva-
te ulatuslike muutustega kohandama. Religiooni põ-
hiülesandeks oli kurja heaga asendamine poliitilist
ja majanduslikku kultuuri esindava ühiskonnakor-
ra raames. Seega kaldus religioon kaudselt põlistama
juurdunud ühiskonnakorda ning soodustama olemas-
oleva tsivilisatsioonitüübi säilimist.

² Religioon ei tohiks aga uute ühiskonnakorda-
de loomisse ega vanade säilitamisse otseselt sekkuda.
Tõeline religioon astub küll vägivalda kui ühiskonna
arendamise vahendi vastu, aga ei ole vastu ühiskonna
arukatele pingutustele kohandada oma tavadid ja ins-
titutsioone uute majandustingimustega ning kultuu-
rinõuetega.

³ Religioon kiitis küll möödunud sajanditel ühis-
konnas aeg-ajalt toimunud reformid heaks, kuid ka-
hekümnendal sajandil peab paratamatult kohanema
ulatuslike ja jätkuvate ühiskondlike ümberkujundus-
tega. Elutingimused muutuvad nii kiiresti, et ka ins-
titutsioonilisi muudatusi tuleb oluliselt kiirendada ning
usund omakorda peab selle uue ning alati muutuva
ühiskonnakorraga kiiremini kohanema.

1. RELIGIOON JA ÜHISKONNA ÜMBERKORRALDAMINE

¹ Tehnilised leiutised ja teadmiste levik muuda-
vad tsivilisatsiooni; majanduse teatav kohanemine ja
sotsiaalsed muudatused on tingimata vajalikud väl-
timaks kultuuri hävingut. See uus peatselt saabuv
ühiskonnakord ei jõua veel tuhat aastat enesega ra-
huloleva stabiilsuseni. Inimsugu peab leppima terve
rea muutuste, kohanemiste ja ümberkohanemistega.
Inimkond on teel uue, veel ilmutamata planetaarse
saatuse poole.

² ¶ Religioon peab hakkama kõlbelist stabiilsust ja
vaimset edenemist jõuliselt mõjutama, toimides dü-
naamiliselt nende pidevalt muutuvate tingimuste ja
majanduse lõputute kohanemiste keskel.

³ ¶ Ei saa loota, et Urantia ühiskond veel kunagi se-
davõrd stabiliseerub nagu varasematel ajastutel. Ühis-
konnalaev on traditsioonide varjulistest lahtedest väl-
ja sõitnud ja alustanud ristlemist arengulise saatuse

avamerel; nagu ei kunagi varem maailma ajaloos on
inimese hingel vaja hoolikalt oma moraalikaarte uuri-
da ja religioosete juhiste kompassi jälgida. Religiooni
kui ühiskonna mõjuteguri tähtsaim ülesanne on stabi-
liseerida inimkonna ideaale neil ohtlikel ülemineku-
aegadel tsivilisatsiooni ühelt etapilt teisele, ühelt kul-
tuuritasemelt teisele.

⁴ Religioon ei ole saanud uusi ülesandeid, tekkinud
on vaid pakiline vajadus, et see tegutseks kõigis neis
inimesele avanevates uutest ja kiiresti muutuvates olu-
kordades targa juhendajana ja kogenud nõuandjana.
Ühiskond on muutumas mehaanilisemaks, kompakt-
semaks, komplekssemaks ja omavahel üha olulisemal
määral seostatumaks. Religioon peab takistama neil
uutel ja lähedastel vastastikseostel muutumast vastas-
tikku taandarendavateks või isegi hävitavateks. Reli-
gioon peab toimima kosmilise soolana, mis takistab
arengut kääritavaid aineid hävitamast tsivilisatsiooni
kultuurilist maitset. Need uued ühiskondlikud suhted
ja majanduslikud murrangud saavad viia kestva vend-
luseni vaid siis, kui selle eest kannab hoolt religioon.

⁵ Jumalata humanism on inimlikult võttes üllas
žest, kuid ainus jõud, mis võib püsivalt suurendada
ühe ühiskonnarühma reageerimisvõimet teiste rüh-
made vajadustele ja kannatustele, on tõeline reli-
gioon. Varasematel aegadel võis korralduslik usund
jääda passiivseks, kui ühiskonna ülemkihid jäid abitu-
te alamkihtide kannatuste ja rõhumise suhtes kurdiks,
ent nüüdisajal ei ole need madalamad ühiskonnakihid
enam nii armetus teadmatuses ega poliitiliselt abitud.

⁶ Religioon ei tohi orgaaniliselt sekkuda ühiskon-
na ja majanduse ilmalikku ümberkujundamistõesse.
Kuid ta peab kõigi nende tsivilisatsiooni edusammu-
dega aktiivselt kaasas käima, sõnastades oma moraali-
nõudeid ja vaimseid ettekirjutusi, oma edumeelset ini-
melu ja transtsendentse ellujäämise filosoofiat selgelt
ja energiliselt ümber. Religiooni vaim on igavene, kuid
selle väljendusvorm tuleb uuesti ümber sõnastada iga
kord, kui inimkeele sõnaraamatut redigeeritakse.

2. KORRALDUSLIKU RELIGIOONI NÕRKUS

¹ Korralduslik religioon ei saa selles eelseisvas üle-
maailmses ühiskonna ja majanduse ümberkujunda-
mises pakkuda inspiratsiooni ja olla eestvedajaks, sest
kahjuks on see suuremal või vähemal määral muu-
tunud ümberkujundamisele määratud ühiskonnakor-
ra ja majandussüsteemi orgaaniliseks osaks. Praeguses

tsivilisatsioonikriisis võib kasulikult ja loovalt toimida vaid tõeline, isiklike vaimsete kogemuste religioon.

² Korralduslik religioon on sattunud praegu nõia-ringi. See ei saa ühiskonda ümber kujundada, kujundamata kõigepealt ümber iseennast; ja moodustades niivõrd lahutamatu osa juurdunud korrast, ei saa see end ümber kujundada enne, kui ühiskond on end radikaalselt ümber kujundanud.

³ Usklikud peavad tegutsema ühiskonnas, majanduses ja poliitikas üksikisikutena, mitte rühmade, erakondade või institutsioonidena. Religioosne rühm, mis lubab endale tegutsemist väljaspool oma religioosset tegevust, muutub kohe poliitiliseks parteiks, majanduslikuks organisatsiooniks või sotsiaalseks institutsiooniks. Religioosse kollektiivi jõupingutused peavad piirduma usuelu edendamisega.

⁴ Usklikud pole ühiskonna ümberkujundamisega seonduvate ülesannete täitmisel väärtuslikumad kui mitteusklikud, kui nende religioon pole andnud neile just paremat kosmist ettenägemisvõimet ega seda kõrgemat ühiskondlikku tarkust, mis tuleneb siirast soovist armastada Jumalat ülimalt armastusega ja kõiki inimesi taevariigis nagu vendi. Ideaalses ühiskonnas armastab igaüks oma ligimest nagu iseennast.

⁵ Võib tunduda, et institutsiooniks muudetud kirik teenis varem ühiskonda, ülistades juurdunud poliitilist ja majanduslikku korda, aga selleks, et püsima jääda, peab ta niisuguse tegevuse kiiresti lõpetama. Ainus õige teguviis oleks õpetada vägivaltatust, vägivaldse revolutsiooni asemel rahumeelse arengu doktriini — rahu maa peal ja head tahet kõigi inimeste seas.

⁶ Nüüdisaegsel religioonil on raske ühiskonnas toimuvate kiirete muutuste tingimustes oma suhtumist kohandada vaid seepärast, et ta on lubanud end nii põhjalikult traditsioonide, dogmade ja institutsioonide külge köita. Elava kogemuse usundil ei ole raske kõigist nendest ühiskonnas toimuvatest arengutest ja majanduslikest murrangutest eespool püsida ja toimida alati nende keskel kui stabiliseerija, ühiskonna juhendaja ja vaimne juhtija. Tõeline religioon kannab ühest ajastust teise kõrgkultuuri ja seda tarkust, mis sünnib Jumala tundmise kogemusest ning püüdest olla temasarnane.

3. RELIGIOON JA USKLIK

¹ Algne ristiusk oli kõigist tsiviilsegadustest, ühiskondlikest kohustustest ja majanduslikest liitudest täiesti vaba. Alles hiljem sai institutsiooniks muudetud ristiusk õhtumaa tsivilisatsiooni poliitilise ja ühiskondliku struktuuri orgaaniliseks osaks.

² Taevariigis ei ole ei ühiskondlikku ega majanduslikku korda, see on vaid Jumalat tundvate üksikisikute vaimne vendlus. Tõsi, niisugune vendlus on iseenesest uus ja hämmastav ühiskondlik nähtus, millel on oma üllatavad poliitilised ning majanduslikud vastukajad.

³ Usklik ei ole ühiskonna kannatuste suhtes osavõtmatu ega suhtu hoolimatult ebaõiglusesse ühiskonnas, pole isoleeritud majanduslikust mõtlemisest ega tundetu poliitilise türannia suhtes. Religioon mõjutab ühiskonna ümberkujunemist otseselt, sest vaimustab ja idealiseerib üksikkodanikku. Nende üksikuslike suhtumine mõjutab kaudselt ka tsivilisatsiooni, kui neist saavad erinevate sotsiaalsete, moraali-, majanduslike ja poliitiliste rühmade aktiivsed ning mõjukad liikmed.

⁴ Kõrgetasemelise tsivilisatsiooni saavutamiseks on vaja kõigepealt ideaalset kodanikku ja seejärel ideaalseid ning piisavaid ühiskondlikke mehhanisme, millega kodanikkond võib arenenud inimühiskonna majanduslikke ja poliitilisi institutsioone juhtida.

⁵ Kirik on pikka aega hoolitsenud vähemprivileegeritute ja õnnetute eest ülemäärase võltsi tundeküllusega; see kõik on olnud väga hea, kuid needsamad tundmused on viinud mandunud rassitüvikondade mittemõistlikule säilitamisele, mis on tsivilisatsiooni progressi tohutult aeglustanud.

⁶ Paljud ühiskonna ümberkorraldajad on korralduslikust religioonist küll ägedalt lahti öelnud, kuid propageerinud siiski oma ühiskondlikke reforme inuka religioosusega. Seetõttu on isiklikul ja suuremal või vähemal määral äratundmata religioosel motivatsioonil nüüdisaegses ühiskonna ümberkujundamise programmis oluline roll.

⁷ Kogu selle äratundmata ja alateadliku religioosse tegevuse suur nõrkus peitub suutmatuses saada kasu avalikust religioosest kriitikast ja selle abil end kasulikul määral parandada. On tõsi, et religioon areneb vaid siis, kui seda distsiplineerib konstruktiivne kriitika, võimendab filosoofia, puhastab teadus ja toidab ustav vendlus.

⁸ Alati püsib suur oht, et religiooni võidakse väärsihtide taotlemisel moonutada ja rikkuda, näiteks sõdade ajal, mil kumbki võitlev riik labastab oma usundi sõjaliseks propagandaks. Armastuseta innukus on religioonile alati kahjulik, tagakiusamine kallutab aga usulise tegevuse mingi sotsioloogilise või teoloogilise eesmärgi saavutamisele.

⁹ Religiooni aitavad hoida ebapühadest ilmalikest liitudest vabana vaid:

- ¹⁰ 1. kriitiline korrektiivne filosoofia;
- ¹¹ 2. eemalolek kõigist sotsiaalsetest, majanduslikest ja poliitilistest ühendustest;
- ¹² 3. loovad, lohutavad ja armastust külavad ven-naskonnad;
- ¹³ 4. üha suurem vaimne taipamine ja kosmiliste väärtuste kõrgelt hindamise võime;
- ¹⁴ 5. fanatismi ärahoidmine arukast teaduslikust suhtumisest tulenevate kompensatorite abil.

¹⁵ ¶ Usklikud kui rühm ei tohi kunagi tegelda millegi muuga kui *religioonia*, ehkki iga usklik üksikisikuna võib saada mõne sotsiaalse, majandusliku või poliitilise ümberkujundamisliikumise silmapaistvaks juhiks.

¹⁶ Religiooni ülesanne on luua, hoida alal ja innustada üksikisiku kosmilist lojaalsust, mis juhiks teda kõigi nende raskete, kuid soovitatavate ühiskondlike teenistuste edukale edendamisele.

4. ÜLEMINEKURASKUSED

¹ Tõeline religioon muudab uskliku ühiskonnale meeldivaks ja annab talle arusaamise inimeste vendlusest. Ent religioosete rühmade formaliseerimine hävitab sageli needsamad väärtused, mille edendamiseks rühm algul moodustati. Inimestevaheline sõprus ja jumalik religioon on vastastikku kasulikud ja tähelepanuväärselt valgustavad, kui mõlemas toimuv areng on tasakaalustatud ja kooskõlaline. Usund annab kõigile rühmadele uue tähenduse — nii peredele, koolidele kui ka klubidele. See annab mängule uued väärtused ja ülendab tõelist huumorit.

² Vaimne taipamine kujundab ühiskonna juhtimise laadi; religioon hoolitseb selle eest, et kollektiivsed liikumised ei kaotaks silmist oma tõelisi eesmärke. Kui tegemist on elava ja kasvava usuga, siis on religioon nagu lapsedki suur perekonna ühendaja. Pereelu ei saa olla ilma lasteta, küll aga ilma religioonita, ometi raskendab niisugune puudujääk tunduvalt seda lähedast inimühendust. Kahekümnenda sajandi esimestel aastakümnetel kannatasid pereelu ja isiklikud religioosid kogemused kõige enam allakäigu tõttu, mis tulenes üleminekust vanalt usuliselt lojaalsusele uutele tekkivatele tähendustele ja väärtustele.

³ ¶ Tõeline religioon on mõttekas viis elada dünamiilist elu, seistes silmitsi igapäevategelikkusega. Ent selleks, et religioon ergutaks indiviidi iseloomu arengut ja isiksuse terviklikumaks muutumist, tuleb hoiduda seda standardiseerimast. See õhutab kogemustele hinnangut andma ja kütkestab oma väärtuslikkusega vaid siis, kui pole stereotüüpne. Religioon edendab ülimat lojaalsust vaid juhul, kui seda ei formaliseerita.

⁴ Ükskõik missugused murrangud tsivilisatsiooni ühiskondliku ja majandusliku arenguga ka ei kaasneks, religioon on ikka tõeline ja väärtuslik, kui edendab üksikisiku kogemusi, milles valitsevad suveräänselt tõde, ilu ja headus, sest just selline on ülimalt reaalsuse tõeline vaimne kontseptsioon. Armastuse ning palveldamise kaudu omandab see tähenduse inimestevahelise vendlusena ja inimese kui Jumala poja seisusena.

⁵ Määrab ju inimese käitumise ja isikliku tegutsemise just see, mida ta usub, mitte see, mida ta teab. Pelgalt faktide teadmine mõjutab keskmist inimest väga vähe, kui seda teadmist ei aktiveeri emotsioonid. Kuid religioon aktiveerib inimest emotsioonidest kõrgemal tasandil, sest ühendab kogu inimkogemuse transtsendentsetel tasanditel, saavutades kokkupuute suureliku elu vaimsete energiatega ja vallandades need.

⁶ ¶ Kahekümnenda sajandi psühholoogiliselt ebastabiilsetel aegadel, majanduslike murrangute ja vastandlike moraalisuundade ning teadusajastu tsükloniliste üleminekute käredate sotsioloogiliste mõõnade käigus on tuhanded ja tuhanded mehed ning naised segadusse sattunud; nad on ärevuses, rahutud, hirmunud, ebakindlad ega leia oma kohta; nad vajavad nagu ei kunagi varem kindlatel alustel seisva usundi lohutavat ja stabiliseerivat mõju. Vaatamata enneolematutele teadussaavutustele ja tehnika arengule, valitseb vaimne seisak ja filosoofiline kaos.

⁷ ¶ Kui religioon ei kaota oma motivatsiooni teenida isetult ja armastusega ühiskonda, pole selles mingit ohtu, et ta muutub üha enam isiklikuks asjaks — isiklikuks kogemuseks. Usundid on kannatanud paljude teiseste mõjude all: kultuuride äkiline segunemine, usutunnistuste segunemine, kirikuvõimu vähene-mine, muutused perekonnaelus, samuti linnastumine ja tehnika areng.

⁸ Inimese suurim vaimse ohu allikas peitub osalises progressis, lõpetamata jäävas kasvus: arengulistest hirmureligioonidest loobumises, haaramata ilmutusliku armastusreligiooni järele. Nüüdisaegne teadus, eriti psühholoogia, on nõrgestanud vaid neid usundeid, mis sõltuvad nii suuresti hirmust, ebausust ja emotsioonidest.

⁹ Üleminekuga kaasneb alati segadus ja usumaailmas saab olla vähe rahu, kuni pole lõpule jõudnud suur võitlus kolme konkureeriva filosoofia vahel:

¹⁰ 1. paljude religioonide spiritualistlik usk (ettehoolitsevasse Jumalasse);

¹¹ 2. paljude filosoofiate humanistlik ja idealistlik usk;

¹² 3. paljude teadusharude mehhanistlikud ja naturalistlikud kontseptsioonid.

¹³ ¶ Kõik need kosmilise reaalsuse osalised käsitlusviisid peavad lõpuks kooskõlastuma ilmutuslikult esitatud religiooni, filosoofia ja kosmoloogiaga, mis kirjeldavad Paradiisi-Kolmsusest lähtuva ning Ülimas Jumaluses aegruumiliselt ühtlustuva vaimu, meelega energia kolmühtset eksisteerimist.

5. RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD ASPEKTID

¹ Kuigi religioon on küll vaid isiklik vaimne kogemus — Jumala kui Isa tundmine, eeldab selle kogemusega kaasnev inimese kui venna tundmine enese kohandamist teiste minadega ja see hõlmab usu elu ühiskondlikku ehk rühmaaspekti. Religioon tähendab eelkõige sisemist ehk isiklikku sobitumist ja alles seejärel ühiskonna teenimisele või rühmale kohandumist. Religioossed rühmad tekivad paratamatult juba inimese seltsivuse tõttu. See, mis neist religioossetest rühmadest saab, sõltub väga palju juhtimise arukusest. Primitiivses ühiskonnas ei erine religioosne rühm alati eriti majanduslikest ega poliitilistest rühmadest. Usund on olnud alati kõlbluse alalhoidja ja ühiskonna stabiliseerija. Ja nii on see ka praegu, vaatamata paljude nüüdisaegsete sotsialistide ja humanistide vastupidistele õpetustele.

² Pidage alati meeles: tõeline religioon tähendab tunda Jumalat oma Isana ja inimest vennana. Religioon ei ole orjalik usk karistamisähvardustesse ega maagilistesse tulevaste müstiliste hüvitiste tootustesse.

³ ¶ Kõigist neist mõjudest, mis kunagi on inimsugu aktiveerinud, on Jeesuse religioon kõige dünaamilisem. Jeesus purustas traditsioonid, hävitas dogmad ja kutsus inimkonda üles saavutama oma kõrgeimaid ideaale ajas ja igavikus — olema täiuslik, nii nagu Taevaisa on täiuslik.

⁴ ¶ Religioon ei saa kuigivõrd toimida, kuni religioosne rühm pole eraldunud kõigist teistest rühmadest — muutunud taevariigi vaimsete liikmete sotsiaalseks ühenduseks.

⁵ Doktriin inimese täielikust kõlbelisest rikutusest hävitas suure osa religiooni võimalustest kutsuda ühiskonnas esile ülendava iseloomuga ja innustava väärtusega vastukajasid. Jeesus püüdis inimese vääriskust taastada, kuulutades, et kõik inimesed on Jumala lapsed.

⁶ Iga religioosne uskumus, mis usklikku tõhusalt vaimsustab, tekitab selle uskliku ühiskondlikus elus

kindlasti võimsaid vastukajasid. Religioosne kogemus kannab vaimust juhitud sureliku igapäevaelus kindlasti „vaimuvilju“.

⁷ Niisama kindlalt kui inimesed jagavad üksteisega religioosseid uskumusi, moodustavad nad ka mingi religioosse rühma, mis püstitab endale lõpuks ühtsed eesmärgid. Kunagi tulevad usklikud kokku ja asuvad tegelikule koostööle ideaalide ja eesmärkide ühtsuse alusel, mitte püüdes teha koostööd psühholoogiliste arvamuste ja religioossete uskumuste baasil. Usklikke ei pea ühendama usutunnistus, vaid eesmärk. Kuna tõeline religioon on isiklik vaimne kogemus, tõlgendab iga usklik selle vaimse kogemuse teostamist paratamatult oma isiklikul viisil. Tähistatagu sõnaga „usk“ pigem üksikisiku suhet Jumalaga kui formuleeritud usutunnistust, mille osas rühm surelikke on suutnud kokku leppida, võttes selle oma ühtseks religioosseks hoiakuks. „Kas sul on usku? Hoia see siis endale.“

⁸ Usk ei tähenda vaid ideaalsete väärtuste mõistmist, nagu näitab Uues Testamendis toodud definitsioon, mis kuulutab usu lootuste põhiaineseks ja nähtamatute asjade tõenduseks.

⁹ Ürginimene ei pingutanud eriti, et oma religioosseid veendumusi sõnadesse seada. Ta väljendas oma usundit pigem tantsu kui mõtetega. Nüüdisaegne inimene on palju usutunnistusi välja mõelnud ja palju religioosse usu mõõdupuid kehtestanud. Tulevased usklikud peavad religiooni oma elus väljendama, end kõigest südamest inimestevahelise vendluse teenimisele pühendama. Inimesel on viimane aeg saada nii isiklik ja nii ülev usukogemus, et seda saaks teostada ja väljendada ainult „tunnetega, mis on sõnades väljendamiseks liiga sügavad“.

¹⁰ Jeesus ei nõudnud oma jüngritelt regulaarset kooskäimist ega ühiste uskumuste esitamist sõnades. Ta käskis neil vaid selleks kokku tulla, et tegelikult *midagi teha* — saada osa ühisest õhtusöömaajast tema Urantia annetumiselu mälestuseks.

¹¹ ¶ Millise suure vea teevad kristlased, kui esitavad Kristust vaimse juhi ülima ideaalina, aga sõandavad samal ajal nõuda Jumalat tundvatelt meestelt ja naitelt, et nad lükkaksid tagasi nende Jumalat tundvate inimeste ajaloolise juhtimise, kes on varasematel ajajärkudel rahva või rassi valgustamisele kaasa aidanud.

6. KORRALDUSLIK RELIGIOON

¹ Sektantlus on korraldusliku religiooni haigus ja dogmaatilisus vaimne orjus. Religioon ilma kirikuta on tunduvalt parem kui kirik ilma religioonita. Kahekümnenda sajandi religioosne segadus ei tähenda isenesest vaimset allakäiku. Segadus eelneb ka kasvule, mitte ainult hävingule.

² Religiooni ühiskonnastamisel on oma kindel eesmärk. Rühmade religioosse tegevuse eesmärgiks on tuua ilmekalt esile ustavust religioonile; võimendada tõe, ilu ja headuse paeluvust, muuta kõrgeimad väärtused ahvatlevamaks, edendada isetut vendluses teenimist, ülistada perekonnaelu võimalusi, edendada religiooset haridust, anda tarka nõu ja vaimseid juhi-seid, soodustada grupiviisilist palveldamist. Ja kõik elavad religioonid ergutavad inimestevahelist sõprust, hoiavad alal kõlblust, edendavad kogukonna heaolu ja aitavad kaasa igavese pääsemise evangeeliumi põhisi- su levitamisele.

³ Kui aga religioon muutub korralduslikuks, vähe- neb tema võime head teha, kuna ebakohti võib tun- duvalt lisanduda. Formaalse religiooni ohud on usku- muste jäigastumine ja arusaamade kristalliseerumine, varaliste huvide kasv ilmaliku mõju suurenedes, kal- dumus tõe standardiseerida ja põlistada, religiooni kaldumine Jumala teenimiselt kiriku teenimisele, juh- tide kaldumus teenimise asemel administreerida; kal- dumus sektide ja omavahel võistlevate rühmade tek- kimisele, rõhuva kirikuvõimu kehtestamine, ülikliku „valitud rahva” suhtumise loomine, võltside ja liial- datud pühaduseideede soosimine, religiooni rutiiniks muutumine ja palveldamistavade kivistumine; kaldu- vus hardalt austada minevikku, ignoreerides olevi- kuvajadusi, suutmatust religiooni kaasaja seisukohalt tõlgendada, funktsioonide põimumine ilmalike insti- tutsioonidega; see põhjustab uskliketekastide kahjuliku diskrimineerimist; siit tuleneb ortodoksne sallima- tu hukkamõist; see ei tekita seiklushimulistest noortes püsivat huvi ja kaotab järk-järgult igavese pääsemise evangeeliumi päästva sõnumi.

⁴ Formaalne religioon piirab inimeste vaimseid te-

gevusi, selle asemel et vabastada nad kõrgeks teenistu- seks taevariigi ülesehitajatenä.

7. RELIGIOONI PANUS

¹ Kuigi kirikud ja kõik muud usurühmad peak- sid hoiduma igasugustest ilmalikest tegevustest, ei to- hi religioon samal ajal inimstitutsioonide sotsiaal- se koordineerimise takistamiseks ega aeglustamiseks midagi teha. Elu peab mõttekalt edasi arenema, ini- mene peab jätkama filosoofia reformimist ja religioo- ni selitamist.

² Politoloogia peab majanduse ja tootmise üm- ber kujundama ühiskonnateadustelt õpitud meetodite ning usueluliste arusaamade ja motiivide abil. Kõigis ühiskondlikes ülesehitustöodes hoiab religioon alal tasakaalustavat ustavust transtsendentsetele eesmär- kidele — stabiliseerivat sihti, mis on otsesest ja aja- likust eesmärgist väljaspool ning kõrgemal. Kiiresti muutuva keskkonna segaduste keskel vajab sure- lik inimene kaugeleulatava kosmilise perspektiivi toe- tust.

³ Religioon innustab inimest elama maa peal julgelt ja rõõmsalt; see ühendab kannatlikkuse kirega, taipam- ise agarusega, osavõtlikkuse jõuga ja ideaalid ener- giaga.

⁴ Inimene ei saa kunagi ajalike asjade üle tarku ot- suseid langetada ega isiklike huvide isekusest jagu saa- da, kui ta ei mõtiskle neist asjust Jumala palge ees ega arvesta jumalike tähenduste ja vaimsete väärtuste rea- liteete.

⁵ Vastastikune majanduslik sõltuvus ja sotsiaalne vennalikkus soodustavad lõppkokkuvõttes vendluse kujunemist. Inimene on loomult unistaja, kuid teadus kainenstab teda sedavõrd, et edaspidi võib religioon ta aktiveerida märksa väiksema fanaatilistesse reaktsoo- nidesse paiskumise ohuga. Majanduslikud vajadused seovad inimest reaalsusega ja isiklik usukogemus viib sellesama inimese kohtuma üha avarduva ja areneva kosmilise kodakondsuse igaveste reaalsustega.

⁶ [Esitanud Neadoni Melkisedek.]